

Ko so otroci večji, naj jih starši jemljó seboj na delo, kar je posebno na kmetih prav primerno. Otroku naj se dá vedno kaj opraviti in sicer kaj takega, da se gibljejo; sedenje ni dobro za otroke, posebno ne za tiste, ki že v šolo hodijo in morajo v šoli po več ur na dan sedeti.

V novejšem času se mladina tudi umetno vadi svoje ude primerno vterjevati. Navada, da mladina telovadi ni ravno nova. Že stara ljudstva so imela znamenite vojaške vaje in telovadbe za mladino, posebno takrat, ko je bila telesna odgoja čisto državna reč. Telovadbe zeló teknejo otrokom po mestih in sploh takim, ki nimajo prilike, da bi se mogli primerno gibati. Kedar otrok sedi po 2 ali 3 ure in mora mirno poslušati in duha napenjati, se mu kaj zeló prileže, če potem telovadi in sicer po dobrih vodilih od stopnje do stopnje tako, da vadi vse ude in si s tem vterjuje ves život. Že popred, ko v šolah niso telovadili, previdni učitelji niso pustili, da bi bili otroci neprenehoma mirno v klopih sedeli, kakor bi bili prebiti, temuž so jih posebno med posamnimi nauki (kedar so en nauk dokončali in preden so drugega začeli), varno urili v različnih rednih in prostih vajah (Ordnungs- und Freiübungen), ker so vedeli, da se mladost mora gibati, ter so s tem tudi v nemali in pospeševali okus za vse, kar je pristojno, lepo in omikano. Naj spretnejši šolski možjé so tudi terdili, da šolsko življenje brez telovadbe je le na pol, kakor tudi same telovadbe brez šole ne veljajo kaj prida.

A. P.

Stari in mladi Slovencec.

Redü — ředü.

O. Redü cibus; ředü ordo, gradus (successio, natura), linea; sors.

S. Nsl. rediti nutrire, rednik; stsl. ředníkú manuū labore victitans. Sicer imate řediti-žďa-diši rarefacere, ředostü ili ředükostü raritas, ředüko, často ili ředy, po ředy saepe aut raro, redobrad-zob-vlas itd.; řediti-žďa-diši persequi, disponere, ornare.

O. Ředovü - vĳnü - vĳnikü in ředĳnü - nikü so razlagati iz naznanjenih pomenov.

S. Da je redovü ordinis, redovinü sequens, redinü aptus, redinikü conductor, redovnikü clericus, regularis, ker je redü tudi κληρος sors, to umem; kako pa se vjema redinikü laicus, privatus, redovišti plebeius, rediničskü saecularis, tega pa ne. Rediti je nsl. tudi facere, reja creatio; štiredi, petred, osemred; obred ritus: iti k sv. meši no k svetim obredom, obrediti koga sacrae coenae participem facere; sovred hoc tempore, vred cito, mox, prevred zu fröh, red, redom, redoma, pustite oboje z red rasti.

O. Z nsl. nareden opportunus se sklepa stsl. narediti disponere, - se parare, naredü ordo, - inü ordinatus, - nikü curator, magistratus, — ibinikü director, naredzati - aja, - se disponi.

Reklo.

O. Reklo ῥήτωρ dictum, dictio, phrasis, cognominatio; rečü f. verbum, sermo, rečica, rečinikü rhetor, accusator, rečistü - čivü - čevitü facundus; cf. scr. re canere lat. loqui.

S. Dobro mi služi rekati i rekovati; reč sva razložila že drugej; rečnik je jugosl. tudi slovar, besednjak.

Rimü.

S. Rim, riméice orion; veli, veliki rim iubilaeum; romar, romati mi je peregrinus, peregrinari sploh; rimistvovati romanus partes fovere.

Rogü.

O. Rogü (rogove, rozi), roglü cornu, rogatü cornutus, rožanü corneus p. rožana čaša phiala, rožančiči - ikü arcus, vere est res e cornu facta; rožiči cornu, siliqua.

S. Nsl. je rogelj, bulg. roglec cochlea; stado roguško; hrov. rogoboran, stsl. še rogalija nekaka rovnica ligo, rogaljevati vexare, rogalina pertica, rogalčiči cerastes.

Rogozü — rozga.

O. Rogozü i rogoži papyrus, charta knižnyj, vi — vřipisati, liber, iuncus rogožije; rogoža - žije, rogožina - nica-zica-zinica tapes, teges, storea (sterno, štorja - streli, Teppich, Matte).

S. I nsl. rogoz carex Riedgras, rogozovina carectum.

O. Rozga je pa kar nsl. palma, suha roziga, rozgva; roždije nsl. rožje sarmenta, palmites.

Rodū — rađū.

O. Rodū je stsl. kar nsl. v mnozih, premnozih pomembah; rađū adj. in fontt. psl. non habes.

S. Po unem so mi prijetne oblike rodimū, rodina, rodinū, rodijakū, roždakū (nsl. rojak -inja) consanguineus; rodinina consanguinei, rodišti (rodič - i) proles, rodoslovije genealogia, — slovitī se quoad genus recenseri, roždanica - rojanica (rojenica) numen slavorum gentilium itd.; po tem pa je nsl. rôd asper, hrov. serb. rud, ruda kosa, crispus kraus, rudetine cincinnus, hrov. rudež Haarlocke.

Rokū.

O. Rokū praestitutum tempus, terminus, numerus, factum, obrokū promissio, stipendium, obročinū tributarius.

S. Rok je i nsl. terminus, omen; ročiti se s kim; obrok portio (cibi quemque concernens) bestimmtes mass; dekli moko brez obroka daje, pabulum equi; dies constituta, promissio itd.

Ruj.

O. Rhus cotynus (Gelbholz), in fontt. psl. non legimus.

S. Nsl. rus, rujevina, rojevina; hrov. serb. bulg. rujno vino (gelblich, schillernd.)

Runo.

O. Runo n. g. — na et — nese vellus Vliess, runovū - vinū velleris.

S. Runa, runjast, nsl. ru: rvati rvem, rujem (ru-eruere), rvalo rutrum, stsl. rŭvati - va - veši evellere, oppugnare, — se pugnare, rixari, rŭvanī - vana - nije lucta, contentio, nsl. rvanka, hrov. hrvanja.

O. Runo: „Pastores palatini ex ovibus ante tonsuram inventam vellere lanam sunt soliti, a quo vellera dicuntur“ (Varro).

Rusū — rŭđī.

O. Rusū flavus, subflavus, igni similis p. glava rusa, rusovlasū, rusičavū subrufus, rusostī color flavus, rusēti - êjā - êješi rutilare (lat. russus, it. rosso).

S. Nsl. rus - ros rubellus rudečkast, rosa glava, ruso vince, rs, rosin ochsenname, rosa, rsa, rsula rothe kuh, rosica rōthliche ameise.

O. Rŭžđī ali ryžđī rufus, kar rŭždavū, nsl. ridj flavus, hrov. rij, rija brada, rijobrad; rjav, rjavec; rŭžda rad. rŭđ

suff. ja; rüdëti i — se rubescere, rüdëlü, adj. rubeus, scr. rudh, rudhiram, rus. ruda sanguis itd.

Rüzati.

O. Rüzã - žeši hinnire, rüzatelinü hinniens, - zanije hinnitus.

S. Kakor hrdjav - rjav, tudi nsl. hrzanje; hrzati - rzati, rzatati — rzače hinnit, rzatanje, rzitati, rezgetati, rozgot, rozgotom se smeje.

Rüpüta.

O. I rüpütü, ropta i ropotü murmur, - tanije murmuratio, -tati i -titi se murmurare, -tivü -tilivü -tinü-tinikü murmurans (scr. rap loqui) itd.

S. Ropot - ati, čes. reptati; ropotača.

Ryba.

S. Rybari - rinü - bitvü - tñikü - rybolovü - vici piscator, - bñikü piscarius, rybistü piscibus abundans.

Rësinü — rësinü.

O. Rësinü - notivü - vinü verus, certus, rësinota - tivije veritas; rësinü adj. fimbriatus, rësinü m. — na f. — nica cilium, fimbria, vestis fimbriata, rërika, rësinivü ciliis munitus, rësa iulus, ornatus (Fransen).

S. Razun res, resen, resničen, nsl. tudi resnov severus, resnoba severitas; resa spitze der ähre, arista, eryca; rasovje, resasta krava, ki se ji dlaka ježi; hrov. resa franse cf. ureha, ures ornatus.

Rëgnati — rãgü.

O. Rëgnati hiscere in fontt. psl. non videtur legi.]

S. Nsl. pa je rëgniti i zemlja regne t. j. razpokne, se razpoka (cf. reglja); rëga, reža spalte, hlače na režo, regetati, režati hiare, se režati ringi die zähne weisen.

O. Iz kor. rëg ringi je res tudi rãgü convicium, irrisio, ludibrium, rãgati se illudere, - ganije, - ateli - nü - listvo; rãgočì cavillator, rãžinü ridiculus, deformis, nikü - irrisor.

S. Po hrov. serb. i nsl. rugati ali rogati se komu, poroga sarcasmus, ružiti turpare, ružen, rugota, hrov. ruglo (Gespött, Gegenstand des Spottes).

Rãbeži.

O. Rãbeži a) terminus, e rus. rubeži, b) rapina, spolia; rãbiti secare, rapere.

S. Nsl. rubiti, zarubiti koga gerichtlich pfänden, rubežen f.; cf. stsl. obrabati vastare, obrabiti circumcidere, — bljenije praedatio.

Raka.

O. Manus, potestas; rači adv. manibus, račica - čika parva manus, manubrium, urceus, račnica furca, collare, -nikü mantile, fideiussor, — čati se fideiubere; račoimlja dux, — kovęfi — jęfi f. - tije manipulus; rad. řek.

O. Rokovet in rokovat; roč. m. ring aus zwei zweigen um z. b. zwei pfähle zu verbinden; roča, ročka henkel; ročnica handhacke; oberoč manibus, zoberoč; na roke mi je, je pod mojo roko, slabo se roči es geht schlecht von statten itd.

P a š n i k.

Kako naj učitelj svoje učence spoznava.

Umni kmetovalec mora svoje zemljišče in umni vertnar dobro poznati lastnosti vsake rastline in cvetice, ako jih hoče dobro obdelovati. Tako mora tudi učitelj, kateri je svojim učencem kmetovalec in vertnar, na tanko poznati njih čut ali nprav po zmožnosti, značajnosti in kakošnosti, da more potem s slehernim učencem primerno ravnati, ter se nadjati od svojega prizadevanja dostojnega in vspešnega dobička; kajti brez določnega in vsestranskega poznanja duševnih moči svojih učencev, se ne dá misliti modrega in pravičnega vzrejevanja in verdevanja, in tudi ne pri naj boljši učiteljevi volji in prizadevnosti, ako on ta naj bolj važna odgojnikova vodila prezira, ter z vsakim učencem enako ravná. Ako učitelj pozná moči svojih učencev, more še le nauk tako vrediti, da ima res kaj dobička. Naj si tedaj vsaki učitelj prizadeva, da ne bode svojih učencev poznal le po imenu, starosti stanu, ampak da si prisvoji toliko važno umetnost, da bode osebno in posamesno poznal vse dušne moči svojih učencev. Za učitelja, živečega že več let v enem kraju, ni to tako težavno, ker on že pozná starše, ter si že iz nabranih skušenj marsikaj sam za-se v tem obziru prisvoji; ni pa to tako lahko mlademu in nastopnemu učitelju. Iz tega stališča so tudi vsi pravi pedagogi zoper pogosto prestavljanje